

Briselē, 2022. gada 13. decembrī
(OR. en)

15935/22

ELARG 106
COWEB 190
COEST 914

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Temats: Paplašināšanās un stabilizācijas un asociācijas process
– Padomes secinājumi

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par paplašināšanos un stabilizācijas un asociācijas procesu, kurus Padome apstiprināja 2022. gada 13. decembrī.

**PROJEKTS – PADOMES SECINĀJUMI PAR PAPLAŠINĀŠANOS UN STABILIZĀCIJAS
UN ASOCIĀCIJAS PROCESU**

1. Padome pienācīgi ņem vērā Komisijas 2022. gada 12. oktobra paziņojumu par ES paplašināšanās politiku, kurā ietverti ziņojumi par Melnkalni, Serbiju, Turciju, Ziemeļmaķedoniju, Albāniju, Bosniju un Hercegovinu un Kosovu *, kā arī pirmo reizi minēta Ukraina, Moldovas Republika (turpmāk – Moldova) un Gruzija. Neprovočētais un nepamatotais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un jaunā ģeopolitiskā realitāte skaidri parāda, ka ES paplašināšanās politika ir ārkārtīgi svarīga kā stabils pamats mieram, demokrātijai, labklājībai, drošībai un stabilitātei mūsu kontinentā un kā stratēģiska prioritāte.
2. Padome atkārtoti apstiprina savu apņemšanos attiecībā uz paplašināšanos saskaņā ar atjaunoto vienprātību par paplašināšanos, kas apstiprināta 2006. gada 14. un 15. decembra Eiropadomē un pēc tam pieņemtajos Padomes secinājumos. Padome joprojām sagaida, ka partneri uzņemsies atbildību un demonstrēs savu saistību un politiskās gribas ticamību, īstenojot vajadzīgās reformas un panākot reālu progresu attiecībā uz pamatjautājumiem. Stablu un neatgriezenisku panākumu nodrošināšana tiesiskuma, ekonomikas, demokrātijas institūtu darbības un valsts pārvaldes reformu jomā joprojām ir izšķiroša, lai izpildītu prasības saistībā ar dalību ES, un tā ir ilgtermiņa ieguldījums miera, demokrātijas, labklājības, drošības un stabilitātes nodrošināšanā Eiropā. Padome atkārtoti apstiprina, ka pieņemt ES pamatvērtības un Eiropas perspektīvu un apņemtās tās ievērot ir stingra stratēģiska izvēle, kas ir būtiska visiem partneriem, kuri vēlas pievienoties ES. Pilnīga pieskaņošanās ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai ir daļa no šīs stratēģiskās izvēles.

---

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

3. Atgādinot Saloniku darba kārtību un Sofijas, Zagrebas un Brdo deklarācijas, Padome atkārtoti apliecina, ka ES pilnīgi un nepārprotami iestājas par Rietumbalkānu nākotnes dalību ES. Rietumbalkānu un to pilsoņu nākotne ir Eiropas Savienībā. ES turpinās stiprināt un intensificēt savu iesaisti visos līmeņos, lai atbalstītu šā reģiona politisko, ekonomisko un sociālo pārveidi, tostarp, turpinot sniegt palīdzību, kuras pamatā ir reāls progress tiesiskuma un sociālekonomisko reformu jomā, kā arī tas, kā partneri ievēro ES vērtības, noteikumus un standartus. Šajā sakarā Padome sagaida, ka tiks pilnībā īstenots Ekonomikas un investīciju plāns un zaļā un digitālā programma Rietumbalkāniem – abi ir svarīgi instrumenti sociālekonomisko atšķirību novēršanai, infrastruktūras un savienojamības uzlabošanai un reģiona zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam, vienlaikus stiprinot noturību un enerģētisko neatkarību. ES ir pastāvīgi stiprinājusi savu politisko iesaisti ar Rietumbalkāniem, koncentrējoties uz galvenajām kopīgu interešu jomām, piemēram, migrāciju, tieslietām un iekšlietām, ekonomiku un vienoto tirgu, enerģētiku, transportu un digitālo politiku, veselību, civilo aizsardzību, sociālo politiku, izglītību, pētniecību un inovāciju, kā arī ārlietām, drošību un aizsardzību.

Padome joprojām ir apņēmības pilna vēl vairāk paplašināt šo auglīgo iesaisti, kā to nesen apliecināja ES un Rietumbalkānu samits Tirānā 6. decembrī un Tirānas deklarācija, kurai pievienojās visi partneri.

Turcija joprojām ir kandidātvalsts un svarīga partnere daudzās kopīgu interešu jomās.

4. Padome atgādina, cik vēsturiski svarīgs ir Eiropadomes 2022. gada 23. jūnija lēmums atzīt Ukrainas un Moldovas Eiropas perspektīvu un piešķirt tām kandidātvalsts statusu. Eiropadome atzina arī Gruzijas Eiropas perspektīvu un apstiprināja savu gatavību piešķirt tai kandidātvalsts statusu, tiklīdz būs atrisināti Komisijas atzinumā par tās dalības pieteikumu noteiktie prioritārie jautājumi.

5. Ukrainas, Moldovas un Gruzijas un to pilsoņu nākotne ir Eiropas Savienībā.
6. Padome atzīst ievērojamus centienus, ko **Ukraina** pēdējos mēnešos īstenojusi, lai sasniegtu mērķus, kas ir pamatā tās kandidātvalsts statusam dalībai ES. Padome atzinīgi vērtē Ukrainas reformu centienus šādos smagos apstākļos un mudina valsti turpināt iesākto un izpildīt nosacījumus, kas izklāstīti Komisijas atzinumā par tās dalības pieteikumu, lai panāktu progresu virzībā uz dalību ES nākotnē.

ES un Ukrainas Asociācijas padome 8. sanāksmē 2022. gada septembrī atzina būtisko progresu, ko Ukraina līdz šim panākusi reformu procesā, pieņēma zināšanai Ukrainas sagatavoto rīcības plānu par Komisijas atzinumā iekļauto pasākumu īstenošanu un uzsvēra, cik svarīga ir pilnīga un efektīva īstenošana.

Padome aicina Komisiju sagatavot ceļvedi, kurā izklāstīti turpmākie pasākumi, kas nepieciešami, lai atvieglotu Ukrainas piekļuvi ES vienotajam tirgum, izmantojot visu Asociācijas nolīguma un padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas (*DCFTA*) ar Ukrainu potenciālu.

7. Padome atzinīgi vērtē **Moldovas** ievērojamus centienus, ko tā ieguldījusi, lai sasniegtu mērķus, kas ir pamatā tās kandidātvalsts statusam, un mudina valsti turpināt tās reformu programmu un izpildīt nosacījumus, kas izklāstīti Komisijas atzinumā par tās dalības pieteikumu, lai panāktu progresu virzībā uz dalību ES nākotnē. Padome liek uzsvāru uz to, ka jāturpina padziļināt ES nozaru sadarbību ar Moldovu, un uz Moldovas integrāciju ES iekšējā tirgū, pamatojoties uz Moldovas un ES padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas (*DCFTA*) pastiprinātu īstenošanu. Padome gaida ES un Moldovas Republikas Asociācijas padomes septīto sanākumi, kas tiks sasaukta pēc iespējas drīz.

8. Padome atzinīgi vērtē **Gruzijas** veiktos svarīgos pasākumus tās reformu procesā, kā tika uzsvērts arī ES un Gruzijas Asociācijas padomes septītajā sanāksmē 2022. gada septembrī. Padome mudina Gruziju turpināt reformu procesu un pilnībā pievērsties Komisijas atzinumā par tās dalības pieteikumu noteiktajiem prioritārajiem jautājumiem, lai tai varētu piešķirt kandidātvalsts statusu. Padome liek uzsvāru uz to, ka jāturpina padziļināt ES nozaru sadarbība ar Gruziju, pamatojoties uz Gruzijas un ES padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas (*DCFTA*) pastiprinātu īstenošanu.
9. Padome atgādina, ka Komisija tika aicināta 2023. gadā sava regulārā paplašināšanās dokumentu kopuma ietvaros ziņot Padomei par to nosacījumu izpildi, kas izklāstīti Komisijas atzinumos par attiecīgajiem dalības pieteikumiem. Neskarot šo visaptverošo regulāro ziņošanu, Padome ņem vērā Komisijas nodomu 2023. gada pavasarī sniegt jaunāko informāciju.
10. Atbilstoši iepriekšējiem Padomes secinājumiem un saistībā ar Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem un stabilizācijas un asociācijas procesu, kas joprojām ir kopīgais pamats attiecībām ar Rietumbalkāniem, Padome atkārtoti apstiprina, ka saskaņā ar 2006. gadā atjaunoto vienprātību par paplašināšanos ir vajadzīgi taisnīgi un stingri nosacījumi un paša nopelnu princips. Šajā sakarā Padome uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt to, ka ES var uzturēt un padziļināt pati savu attīstību, tostarp savu spēju integrēt jaunus dalībniekus. Padome atzinīgi vērtē to, ka pārskatītā paplašināšanās metodika tagad tiek piemērota četrām sarunās iesaistītajām valstīm: Melnkalnei, Serbijai, Albānijai un Ziemeļmaķedonijai, tādējādi padarot pievienošanās procesu lielākā mērā vērstu uz fundamentālām reformām, paredzamāku un balstītu uz objektīviem kritērijiem un stingriem pozitīviem un negatīviem nosacījumiem, kā arī atgriezeniskumu. Tā sagaida, ka pilnībā tiks izpētīts šīs paplašināšanās metodikas potenciāls, jo īpaši pakāpeniska iesaistīšanās atsevišķās ES politikas jomās, ES tirgū un ES programmās, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus un atkarībā no progresa attiecībā uz reformu prioritātēm.

11. Atgādinot par Eiropadomes 2022. gada jūnija secinājumiem, Padome mudina atgriezeniskā un nopelnos balstītā veidā turpināt pakāpenisku integrāciju starp Eiropas Savienību un partneriem jau paplašināšanās procesā. Padome atzinīgi vērtē nozaru pasākumus, kas šajā sakarā jau ir veikti saskaņā ar pārskatīto paplašināšanās metodiku. Šajā sakarībā Padome ņem vērā esošo un potenciālo integrācijas pasākumu apzināšanu un gaida, kad tiks izskatīti priekšlikumi turpmākai šādu pasākumu īstenošanai, jo īpaši savstarpēju interešu jomās.
12. Ņemot vērā to, kāds partneru vidū pašreiz ir vispārējais stāvoklis reformu centienos, Padome uzsver, ka pastiprināta uzmanība tiem steidzami ir jāpievērš **pamatreformām**, lai pievērstos virknei arvien vēl pastāvošo strukturālo trūkumu tiesiskuma, pamattiesību, tostarp vārda brīvības un mediju brīvības, demokrātijas institūtu stiprināšanas un valsts pārvaldes reformu jomā, kā arī saistībā ar ekonomiskajiem kritērijiem. Joprojām būtiski šajās izšķirošajās jomās ir stabili un noturīgi panākumi reformu īstenošanā un **konkrēti un reāli rezultāti**, un tie turpina noteikt pievienošanās sarunu vispārējo tempu.
13. Padome atkārtoti norāda, ka **tiesiskums** ir pamatvērtība, kas ir ES pamatā, tas ir izšķirošs demokrātiskās pārveides aspekts gan paplašināšanās procesa, gan stabilizācijas un asociācijas procesa centrā un galvenais kritērijs, pēc kura tiek vērtēta virzība uz dalību ES. Tāpēc ir svarīgi, lai partneru progress šajā jomā būtu stabils, reāls un neatgriezenisks. Paužot gandarījumu par dažu partneru gūtajiem panākumiem šajā jomā, Padome tomēr ar dziļām bažām atzīmē, ka vispārējie trūkumi, par kuriem tika ziņots, apstiprina, ka tas ir viens no galvenajiem izaicinājumiem. Ticama progresa trūkums joprojām ir saistīts ar patiesas politiskās gribas trūkumu, nepilnībām tiesu iestāžu darbībā un neatkarībā un plaši izplatīto korupciju un organizēto noziedzību – tās visas ir svarīgas problēmas, kuras atkārtotas un kuras jārisina ļoti prioritārā kārtā. Atbilstīgi pārskatītajai metodikai korupcijas apkarošanas politika attiecīgajās sadaļās un kopās tiek iekļauta kā prioritāte. Padome aicina visus partnerus pastiprināt centienus, jo īpaši attiecībā uz publisko iepirkumu – vienu no jomām, kurā ir vislielākais korupcijas risks.

14. Padome ar bažām atzīmē, ka lielākā daļa trūkumu, par kuriem pagājušajā gadā ziņots **pamattiesību** aizsardzības jomā, joprojām lielā mērā ir aktuāli un dažos gadījumos pat ir pasliktinājušies. Lai gan politikas satvars tiek pakāpeniski īstenots, jo īpaši attiecībā uz diskriminācijas novēršanu un ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanu, joprojām pastāv sistēmiski trūkumi. Lai vērstos pret šiem trūkumiem, steidzami ir vajadzīgi ticami, patiesi pasākumi, tostarp pienācīga īstenošana. Spēkā esošie tiesību akti ir jāievēro arī praksē. Īpaši bažas rada trūkumi saistībā ar bērnu tiesībām un pie minoritātēm piederošu personu un neaizsargātās situācijās esošu personu, piemēram, romu, personu ar invaliditāti, lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu (**LGBTI**), un nacionālo minoritāšu tiesībām un nediskriminējošu attieksmi pret tām. Attiecībā uz dzimumu līdztiesību Padome atkārtoti norāda, ka ir jānodrošina pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm un iespēja sievietēm un meitenēm pilnībā izmantot pamattiesības. Situācija saistībā ar **vārda brīvību, mediju brīvību un plurālismu**, kas visi ir būtiski demokrātiskas sabiedrības pīlāri, joprojām ir ārkārtīgi satraucoša, un progress ir neliels vai tā nav vispār; vienā gadījumā situācija pat turpina nopietni pasliktināties. Ir apņēmīgi jāizmeklē un jānovērš draudi, iebiedēšana un uzbrukumi, kuru mērķis ir mediji, žurnālisti un citi mediju jomas aktori. Lai aizsargātu mediju neatkarību un novērstu nepamatotu kūdīšanu uz pašcenzūru, ir jānodrošina arī plurālisms, mediju pārraudzības struktūru neatkarība un plašsaziņas līdzekļu finansējuma pārredzamība.
15. **Valsts pārvaldes reforma** joprojām ir būtisks vispārējs izaicinājums. Atzinīgi vērtējot pozitīvu reformu piemērus, piemēram, digitālo pakalpojumu sniegšanas jomā, Padome tomēr norāda uz nepieciešamību pēc depolitizācijas un lielākas pārskatatbildības un profesionalitātes visos līmeņos – tās ir reaģētspējīgas, efektīvas un atbildīgas pārvaldības būtiskas iezīmes.

16. Pienācīga **demokrātijas institūtu darbība un neatkarība** – labi funkcionējošu demokrātiju būtisks elements un izšķirīgi svarīgs nosacījums, lai iestātos ES, – joprojām lielākajai daļai partneru ir steidzami risināms izaicinājums. Padome ar dziļām bažām atzīmē, ka patiesas politiskās gribas trūkums joprojām ir galvenais iemesls tam, ka šajā jomā nav panākts būtisks progress. Spēcīga politiskā polarizācija un dialoga trūkums starp partijām kavē vai apdraud demokrātisko sistēmu un to iestāžu pienācīgu darbību. Padome norāda, ka papildus iekļaujošākiem un konstruktīvākiem politiskiem dialogiem svarīgi ir arī noteikumi, kas ļauj pilsoniskās sabiedrības organizācijām brīvi darboties un iekļaujošā un jēgpilnā veidā piedalīties politikas veidošanā. Padome atgādina, ka progress šajā jomā ir saistīts arī ar efektīvu reformu progresu citās būtiskās jomās, jo īpaši tiesiskuma jomā.
17. Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Padome atzinīgi novērtē Komisijas analīzi un piekrīt tai. Padome uzsver, ka ir jāpaātrina strukturālās reformas, lai veicinātu ilgtspējīgu atveseļošanu, kā arī nodrošinātu to, ka tiek izpildīti ekonomiskie kritēriji dalībai ES. Norisinoties Krievijas agresijas karam pret Ukrainu, samazināt neaizsargātību pret ārējiem satricinājumiem un palielināt pārtikas nodrošinājumu un enerģētisko drošību ir kļuvis vēl svarīgāk. Augsts nabadzības līmenis joprojām ir problēma visās partnervalstīs, un tas liecina, ka jāuzlabo sociālās aizsardzības sistēmu un mērķtiecīgu sociālo izdevumu efektivitāte. ES atkārtoti pauž apņemšanos turpināt sadarbību un palīdzību, jo īpaši, uzlabojot Rietumbalkānu partneru noturību un iesaisti ES pasākumos, lai mazinātu Krievijas agresijas kara pret Ukrainu negatīvo ietekmi, jo īpaši tādās svarīgās jomās kā pārtikas nodrošinājums, enerģētiskā drošība un kiberdraudi. ES enerģētikas atbalsta pakete Rietumbalkāniem ir īpaši svarīga, jo palīdz mazināt enerģētikas krīzes tūlītējo ietekmi uz visneaizsargātākajām grupām, vienlaikus veicinot enerģētikas pārkārtošanu un enerģijas avotu diversifikāciju.

ES turpina atbalstīt partnerus un sniegt palīdzību jo īpaši tiem, kas ir pilnībā pieskaņojušies ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai.

18. Konkurētspējas un uzņēmējdarbības vides uzlabošana un reģionālās ekonomiskās integrācijas padziļināšana ievērojami palielinātu partneru ekonomisko izaugsmi un iespējas tikt uzskatītiem par pievilcīgu vietu investīcijām. Rietumbalkānu partneriem ir īpaši svarīgi pabeigt **Rietumbalkānu kopējā reģionālā tirgus** izveidi. Padome atkārtoti uzsver, ka reformas citās pamatjomās joprojām ir svarīgas ekonomikas atveseļošanai un attīstībai, kā arī to, ka centieni apkarot korupciju, uzlabot tiesiskumu, uzlabot pārredzamību un stiprināt institūcijas un sociālo dialogu nāk par labu arī ekonomikai. Šajā sakarā Padome uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt pilnīgu visu investīciju pārredzamību, jo īpaši to, ar kurām ir saistītas publiskā iepirkuma procedūras. Lai atraisītu partneru ekonomisko potenciālu, joprojām ir arī jāīsteno reformas, kas izklāstītas ekonomikas reformu programmās un kopīgi ar ES dalībvalstīm pieņemtajās politikas norādēs. Būtu jāturpina centieni nodrošināt fiskālo stabilitāti un budžeta līdzekļus virzīt uz struktūrām, kas vairāk orientētas uz izaugsmi, un tas jāpanāk, tostarp, veicinot izšķirošo zaļo un digitālo pārkārtošanos un cilvēkkapitāla attīstību.
19. **Zaļajai programmai un ilgtspējīgai savienojamībai** ir būtiska nozīme ilgtspējīgā un nākotnes prasībām atbilstošā atveseļošanā, no kuras ieguvēji būs gan uzņēmumi, gan plašāka sabiedrība. Padome atkārtoti uzsver, ka ir izšķiroši svarīgi turpināt cīnīties pret klimata pārmaiņām atbilstoši ES mērķiem klimata jomā, paātrināt saskaņošanu ar ES *acquis* un stiprināt īstenošanu pārejā uz klimatneitrālu, noturīgu, ilgtspējīgu, aprites un resursu ziņā efektīvu ekonomiku.
20. Padome mudina visus partnerus pilnībā īstenot pasākumus, kas iekļauti kopīgajos secinājumos, kuri 2022. gada 24. maijā izdarīti dialogā par ekonomikas un finanšu jautājumiem starp ES un Rietumbalkāniem un Turciju, pamatojoties uz to ekonomikas reformu programmām. Padome atgādina, ka ES joprojām ir izteikti svarīgākā Rietumbalkānu un Turcijas ekonomiskā partnere.

21. **Labas kaimiņattiecības un reģionālā sadarbība** joprojām ir būtiski paplašināšanās procesa, kā arī stabilizācijas un asociācijas procesa elementi. Padome atzinīgi vērtē panākto progresu un atkārtoti norāda, cik svarīga ir reģionālā sadarbība. Atvērta, iekļaujoša un uz ES noteikumiem un standartiem balstīta **Rietumbalkānu kopējā reģionālā tirgus** izveidei joprojām ir izšķiroša nozīme, lai pilnībā izmantotu reģiona un Ekonomikas un investīciju plāna potenciālu, un tas ir atspēriena punkts ceļā uz turpmāku integrāciju ES vienotajā tirgū. Padome atzinīgi vērtē nesenos nolīgumus par pārvietošanās brīvību ar personas apliecībām, par augstākās izglītības kvalifikāciju atzīšanu un par ārstu, zobārstu un arhitektu profesionālās kvalifikācijas atzīšanu.
22. Izlēmīgi centieni joprojām ir jāvelta tam, lai veicinātu **izlīgumu un reģionālo stabilitāti**, kā arī tam, lai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un iedibinātajiem principiem, tostarp Līgumu par pēctecības jautājumiem, rastu galīgus risinājumus partneru divpusējiem strīdiem un jautājumiem, kuri sakņojas pagātnes mantojumā, un vēl neatrisinātajām lietām par pazudušām personām, un ar kara noziegumiem saistītiem jautājumiem. Padome atkārtoti norāda, ka jebkuras puses veikta genocīda noliegšana, musinoša retorika vai kara noziedznieku slavīnāšana ir nepieļaujama. Ir jāizvairās no paziņojumiem un darbībām, kas negatīvi ietekmē labas kaimiņattiecības un mierīgu strīdu izšķiršanu. Ir godprātīgi jāīsteno esošie divpusējie nolīgumi, tostarp Prespas nolīgums starp Ziemeļmaķedoniju un Grieķiju un Līgums par draudzību, labām kaimiņattiecībām un sadarbību starp Ziemeļmaķedoniju un Bulgāriju.

23. Ņemot vērā jauno ģeopolitisko realitāti Krievijas agresijas kara pret Ukrainu kontekstā, Padome stingri uzsver, ka ir svarīgi vēl vairāk padziļināt sadarbību ārpolitikas jautājumos un to, ka Savienība no partneriem sagaida pieskaņošanos **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai** – tas ir būtisks ES integrācijas procesa aspekts un spēcīgs apliecinājums partnera izdarītajai stratēģiskajai izvēlei un vietai vērtību kopienā. Tas jo īpaši attiecas uz jautājumiem, kas skar būtiskas kopīgas intereses, piemēram, jautājumiem par ierobežojošiem pasākumiem šajās svarīgajās ģeopolitiskajās krustcelēs. Tādēļ Padome pauž gandarījumu un atzinību lielākajai daļai partneru par stingro pieskaņošanos un vienlaikus aicina tos, kas to vēl nav izdarījuši, izlēmīgi uzlabot pieskaņošanos, tostarp attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem, un izvairīties no darbībām, kas ir pretrunā viņu paziņotajam mērķim – pievienoties ES. Īpaši svarīgi ir novērst to ES ierobežojošo pasākumu apiešanu, kas pieņemti, reaģējot uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu.

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā vēl nopietnāki ir kļuvuši **hibrīddraudi**. Informācijas manipulācijas darbību, tostarp dezinformācijas, mērķis ir diskreditēt Eiropas Savienību, mazināt sabiedrības uzticēšanos demokrātijas institūtiem un palielināt polarizāciju un etniskās plaisas. Padome atgādina, ka tā aizvien plašāk sadarbojas ar partneriem, lai vērstos pret hibrīddraudiem, jo īpaši kibernetikas un kibersdrošības jomā, tostarp, aizsargājot kritisko infrastruktūru un pārtikas nodrošinājumu un enerģētisko drošību. ES turpinās padziļināt šo sadarbību un atbalstu partneriem. Šajā kontekstā izšķiroša nozīme joprojām ir **stratēģiskajai komunikācijai** un informācijas manipulācijas apkarošanai. Padome aicina visus partnerus skaidri informēt par sava ceļa uz ES priekšrocībām un pienākumiem, kā arī par savu apņemšanos attiecībā uz ES vērtībām un saistītajām nepieciešamajām reformām.

24. Terorisms, radikalizācija un organizētā noziedzība turpina radīt nopietnus drošības apdraudējumus ES un visiem partneriem. Atbilstoši agrākajiem Eiropadomes un Padomes secinājumiem Padome atkārtoti apliecina, cik svarīgi ir turpināt un vēl vairāk stiprināt sadarbību **terorisma apkarošanas** jomā, kur jāpieliek lielākas pūles, jo īpaši attiecībā uz jebkāda veida radikalizācijas – reliģiska, etnonacionālistiska vai politiska rakstura – novēršanu un apkarošanu. Padome norāda uz dažiem pozitīviem rezultātiem, tomēr atzīmē, ka **cīņā pret organizēto noziedzību** joprojām ir vajadzīgi turpmāki centieni un jāpanāk stabili rezultāti attiecībā uz galīgiem notiesājošiem spriedumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanu un konfiskāciju. Padome uzsver, ka visiem partneriem ir apņēmīgi un nekavējoties jāīstojas, lai apkarotu noziedzību un izskaustu **korupciju**, jo vispārēju būtisku rezultātu trūkums palielina regresa risku un arī veicina nesodāmības un nevienlīdzības sajūtu. Būtu nekavējoties jāizbeidz jebkādi pasākumi, kas varētu kaitēt vai apdraudēt pieskaņošanas ES *acquis* un politikai, tostarp ES procedūrām un pasākumiem, kuru mērķis ir novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu.
25. Viena no galvenajām problēmām joprojām ir **neatbilstīga migrācija**, un migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošana aizvien vēl ir svarīgas prioritātes. Joprojām ir nepieciešama pastāvīga sadarbība un koordinācija ar partneriem visā Rietumbalkānu maršrutā, kā arī ES un Turcijas paziņojuma pilnīga un nediskriminējoša īstenošana. Padome pauž atzinību Rietumbalkānu partneriem par kopumā konstruktīvo sadarbību un pastāvīgajiem centieniem un Turcijai par tās pastāvīgajiem centieniem uzņemt ļoti lielu skaitu bēgļu. Padome arī uzsver, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai partneri savu vīzu politiku saskaņotu ar ES vīzu politiku un steidzami nodrošinātu pieskaņošanas ES sarakstam ar trešām valstīm, kuru pilsoņiem vajadzīga vīza.
26. Padome atgādina pastāvīgo būtisko **finansiālo un tehnisko palīdzību, ko ES ir sniegusi** paplašināšanās procesam un stabilizācijas un asociācijas procesam, jo īpaši ar Pirmspievienšanās palīdzības instrumentu (IPA). Padome uzsver, cik svarīgi ir esošie institucionālās attīstības instrumenti, piemēram, mērķsadarbība un *TAIEX*, mērķtiecīga atbalsta sniegšanai visu partneru publiskajai pārvaldei.

PAPLAŠINĀŠANĀS

MELNKALNE

27. Padome atzinīgi vērtē vispārējo progresu, kas līdz šim panākts pievienošanās sarunās, proti, atvērtas ir visas 33 caurskatītās sadaļas un 3 sadaļas ir provizoriski slēgtas. Visaugstākā prioritāte turpmākam progresam pievienošanās sarunās un pirms virzības uz citu sadaļu provizorisku slēgšanu joprojām ir **23. un 24. sadaļā noteikto tiesiskuma jomas starpposma kritēriju izpilde**. Kā izklāstīts arī sarunu programmā, progress saistībā ar šīm sadaļām ir būtiski svarīgs, un tas turpinās noteikt vispārējo tempu pievienošanās sarunās.

Padome ir nobažījiesies par politisko svārstīgumu un valdības nestabilitāti, kas ir izraisījusi pievienošanās sarunu palēnināšanos. Padome ir nobažījiesies par Parlamenta lēmumu grozīt prezidenta prerogatīvas un attiecīgo tiesību aktu pieņemt saskaņā ar steidzamības procedūru, un uzsver, ka visiem tiesību aktiem ir jāatbilst konstitūcijai. Padome mudina visus Melnkalnes politiskos dalībniekus izturēties atbildīgi, pārvarēt polarizāciju un aicina tos atturēties no jebkādas rīcības, kas varētu vēl vairāk padziļināt institucionālo krīzi un apdraudēt valsts demokrātijas institūtus. Melnkalnes politiskajām ieinteresētajām personām būtu jāpanāk vienprātība, lai atjaunotu demokrātijas institūtu un pārvaldes funkcionalitāti, kas vajadzīga, lai sasniegtu Melnkalnes pasludināto galveno mērķi – integrāciju ES. Padome par vissvarīgākajām un steidzamākajām reformām, kas Melnkalnei jāveic, uzskata turpmāk minētās.

28. Padome atgādina, ka ir steidzami jāatjauno galveno tiesu iestāžu darbība un uzticamība, jo īpaši saistībā ar vēl nenotikušo Konstitucionālās tiesas tiesnešu iecelšanu, un jāpievēršas tiesu sistēmas svarīgo reformu īstenošanai, kas pašlaik stagnē. Ir jāstiprina galveno iestāžu, jo īpaši tiesu iestāžu, neatkarība. Padome uzsver, ka vēlēšanu reforma saskaņā ar *ODIHR* ieteikumiem joprojām ir vitāli svarīga demokrātiskās sistēmas stiprināšanai. Padome mudina Melnkalni pastiprināt centienus, jo īpaši tādās kritiskās jomās kā **vārda un mediju brīvība un korupcijas un organizētas noziedzības apkarošana**. Padome atzīst panākto progresu, taču uzsver, ka Melnkalnei ir jāuzlabo rezultāti attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, galīgiem notiesājošiem spriedumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanu un konfiskāciju.

Padome arī aicina Melnkalni nekavējoties izbeigt jebkādas shēmas vai pasākumus, kas varētu traucēt vai apdraudēt pieskaņošanas ES *acquis* un politikai.

29. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome atzīmē ekonomikas spēcīgo atgūšanos un stabilo izaugsmi un vērienīgās fiskālās reformu programmas, kuru mērķis ir atbalstīt atveseļošanu pēc pandēmijas, un citus pasākumus, kas atvieglo slogu mājsaimniecībām, kuru rada pieaugošās enerģijas un pārtikas cenas. Padome mudina Melnkalni īstenot strukturālas reformas, samazināt valsts parādu un turpināt centienus stiprināt fiskālo pārvaldību un pārredzamību.

30. Padome augstu vērtē Melnkalnes pastāvīgo konstruktīvo apņēmību attiecībā uz turpmāku **reģionālās sadarbības** attīstīšanu un **labu kaimiņattiecību** veicināšanu.

31. Padome pauž īpašu atzinību Melnkalnei par tās konsekvento sadarbību ārpolitikas jautājumos un jo īpaši par tās stingri un ilgstoši īstenoto pieskaņošanas **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**, tostarp ES ierobežojošajiem pasākumiem, kas ir spēcīgs signāls, kas liecina par Melnkalnes stratēģisko apņēmību virzīties uz ES. Tā arī atzinīgi novērtē Melnkalnes pastāvīgo aktīvo līdzdalību ES misijās un operācijās saskaņā ar **kopējo drošības un aizsardzības politiku**.

SERBIJA

32. Padome atzinīgi vērtē **vispārējo progresu**, kas līdz šim panākts pievienošanās sarunās, proti, atvērtas ir 22 no 35 sarunu sadaļām un 2 sadaļas ir provizoriski slēgtas. Tomēr reformām tiesiskuma un pamattiesību jomā ir jāatgūst dinamika. Padome turpina uzsvērt, ka progress šajās jomās, kā arī attiecībā uz Serbijas un Kosovas attiecību normalizāciju, kā izklāstīts sarunu programmā, joprojām ir būtiski svarīgs un noteiks vispārējo tempu pievienošanās sarunās.
33. Padome atzinīgi vērtē jaunās Serbijas valdības apstiprinājumu tam, ka integrācija ES ir tās stratēģiskais mērķis, tomēr uzsver, ka ir jāseko rīcībai. Jo īpaši Krievijas agresijas kara pret Ukrainu kontekstā Padome sagaida, ka Serbija izrādīs nepārprotamu apņemšanos attiecībā uz ES un iestāsies par mūsu kopīgajiem principiem un vērtībām. Padome arī aicina Serbijas iestādes objektīvi un nepārprotami informēt par ES un aktīvi iesaistīties jebkāda veida dezinformācijas un ārvalstu informācijas manipulācijas novēršanā un apkarošanā visos mediju kanālos.
34. Padome atzīmē, ka dažās tiesiskuma jomās Serbija ir panākusi progresu, taču kopumā progress ir neliels un ir ilgstoša kavēšanās vairākās citās jomās. Padome mudina Serbiju izrādīt politisko gribu vēl vairāk paātrināt reformas un panākt konkrētus un reālus rezultātus **pamatjomās**. Padome par vissvarīgākajām un steidzamākajām reformām, kas Serbijai jāveic, uzskata turpmāk minētās.
35. Serbijai būtu jākoncentrējas uz starpposma kritēriju izpildi attiecībā uz 23. un 24. sadaļu, tostarp, īstenojot pārskatītos rīcības plānus attiecībā uz šīm sadaļām. Padome atzinīgi vērtē to, ka ir sekmīgi apstiprināti konstitūcijas grozījumi, kuru mērķis ir stiprināt tiesu varas neatkarību, un uzsver, cik svarīga ir nepārtraukta īstenošana. Turklāt ir jāpalielina tiesu varas neatkarība un vispārējā efektivitāte. Padome uzsver, ka Serbijai ir jāparāda politiskā griba un jāpastiprina centieni cīņā pret korupciju. Serbijai arī jāgūst reāli rezultāti un pārlicinoši panākumi attiecībā uz efektīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un galīgiem notiesājošiem spriedumiem, noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju, jo īpaši attiecībā uz smagas un organizētas noziedzības lietām.

36. Padome aicina Serbiju prioritārā kārtā efektīvi īstenot mediju stratēģijas rīcības plānu, ievērojot mediju stratēģijas mērķu burtu un garu. Padome atkārtoti pauž savas nopietnās bažas par progresa trūkumu attiecībā uz kopējās vides uzlabošanu **vārda brīvības un mediju neatkarības jomā**, kas ietekmē arī vēlētāju iespējas izdarīt pilnībā informētu izvēli vēlēšanās, un aicina Serbiju steidzami pievērsties šīm nopietnajām bažām.
37. Serbijai ir jāturpina īpašu uzmanību pievērst pilnīgai **pamattiesību** respektēšanai, tostarp visneaizsargātāko grupu aizsardzībai, kā arī nediskriminējošai attieksmei pret minoritātēm piederošajām personām visā Serbijā. Joprojām ir vajadzīgi skaidri uzlabojumi pie nacionālajām minoritātēm piederošu personu tiesību efektīvā īstenošanā, jo īpaši tādās jomās kā izglītība, minoritāšu valodu izmantošana, piekļuve medijiem un reliģiskajiem pakalpojumiem minoritāšu valodās. Prioritāte joprojām ir aktīvi īstenot izmeklēšanu un notiesāšanu saistībā ar naida motivētiem noziegumiem. Turpmāki uzlabojumi ir nepieciešami arī saistībā ar LGBTI personu tiesību, tostarp viņu tiesību uz pulcēšanās un vārda brīvību, nodrošināšanu; par to liecina Serbijas iestāžu rīcība saistībā ar 2022. gada EuroPride. Padome ir gandarīta par to, ka šis pasākums beidzot notika un ka būtisku incidentu nebija.
38. Padome uzsver, ka ir jānodrošina **demokrātijas institūtu** pienācīga **darbība**. Padome norāda, ka Serbija pirms 2022. gadā notikušajām prezidenta un pirmstermiņa parlamenta vēlēšanām ir ņēmusi vērā dažus EDSO/*ODIHR* jau sen sniegtos ieteikumus, un atzinīgi vērtē to, ka vēlēšanās piedalījās visi politiskie spēki. Padome pozitīvi vērtē to, ka kampaņas laikā lielākoties tika respektētas pamatbrīvības, taču norāda uz nevienlīdzīgajiem nosacījumiem kandidātiem. Padome aicina jauno Serbijas valdību ātri un apņēmīgi rīkoties, lai īstenotu reformas, kuras ir aizkavējis ieilgušais vēlēšanu process.

39. Padome turpina uzsvērt, cik svarīga ir jēgpilna reģionālā sadarbība **kara noziegumu** izskatīšanā valsts iekšienē, vēl neatrisināto pazudušu personu lietu izmeklēšana un pilnīga sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu atlikušās jurisdikcijas mehānismu, tostarp steidzami pilnībā pieņemot un īstenojot tā nolēmumus un lēmumus. Nedrīkst būt nekāda atbalsta un publiskas telpas nedz notiesātiem kara noziedzniekiem, nedz viņu noziegumu glorificēšanai vai noliegšanai.
40. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome atzinīgi vērtē nepārtraukto progresu, kas panākts funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidē. Padome mudina Serbiju pastiprināt valsts pārvaldes un valstij piederošu uzņēmumu strukturālās reformas, īpašu uzmanību veltot valstij piederošiem uzņēmumiem enerģētikas nozarē. Padome atzīst, ka Serbija ir saglabājusi savu gatavības līmeni attiecībā uz sarunu sākšanas kritērijiem 3. kopā (Konkurētspēja un iekļaujoša izaugsme) un turpinās to izvērtēšanu.
41. Padome pozitīvi vērtē Serbijas atbalstu ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, kas tika pieņemtas, reaģējot uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, kā arī citus attiecīgus pasākumus, taču pauž dziļu nožēlu par to, ka Serbija ir regresējusi pieskaņošanās procesā **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**, un jo īpaši par tās nepievienošanos ES sankcijām pret Krieviju un Baltkrieviju, kā arī par valsts ārpolitisko rīcību, kas ir pretrunā ES kopīgajai pieejai. Padome uzsver, ka tā nopietni sagaida, ka Serbija izpildīs saistības, ko tā uzņēmas sarunu programmā, un kā vissvarīgāko prioritāti pastiprinās pieskaņošanās ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas nostājām un ierobežojošajiem pasākumiem. Padome atzinīgi vērtē Serbijas pastāvīgo aktīvo dalību un svarīgo ieguldījumu ES misijās un operācijās saskaņā ar **kopējo drošības un aizsardzības politiku**.
42. Padome uzsver, ka Serbijai ir jāpilda tās apņemšanās pieskaņoties ES vīzu politikai. Padome atzinīgi vērtē Serbijas pozitīvo rīcību virzībā uz savu saistību izpildi, bet vienlaikus uzsver, ka centieni šajā jomā ir jāturpina, jo īpaši attiecībā uz trešām valstīm, kas rada neatbilstīgas migrācijas vai drošības risku Eiropas Savienībai.

43. Attiecībā uz ES veicināto **dialogu** Padome atzinīgi vērtē dialoga turpināšanu un pauž atzinību Augstajam pārstāvim un ES īpašajam pārstāvim par viņu apņemību Belgradas un Prištinas dialogā un citos Rietumbalkānu reģionālajos jautājumos. Padome gaida, ka Serbija godprātīgi un kompromisa garā iesaistīsies ES veicinātajā dialogā, lai bez turpmākas kavēšanās panāktu visaptverošu juridiski saistošu nolīgumu ar Kosovu par attiecību normalizēšanu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un ES *acquis*. Ar šo nolīgumu būtu jāpievēršas visiem neatrisinātajiem jautājumiem un jāveicina reģionālā stabilitāte. Ir izšķiroši svarīgi, lai Serbija un Kosova varētu turpināt katra savu izraudzīto virzību uz Eiropu. Padome atkārtoti norāda, ka tā nepārprotami sagaida, ka visi iepriekšējie nolīgumi tiks pilnībā ievēroti un nekavējoties īstenoti un ka Puses konstruktīvi iesaistīsies, lai atrisinātu visus divpusējos strīdus. Padome aicina abas Puses atturēties no vienpusējām un provokatīvām darbībām, kuras varētu izraisīt spriedzi un vardarbību, un no retorikas, kas neveicina dialogu. Padome atgādina abām Pusēm par to kopīgo atbildību nodrošināt mieru un stabilitāti.
44. Padome atzinīgi vērtē to, ka Serbija ir saglabājusi apņemšanos attiecībā uz vairākām **reģionālajām sadarbības** iniciatīvām, un mudina Serbiju vēl vairāk stiprināt **labas kaimiņattiecības** un sekmēt stabilitāti un izlīgumu ar visiem partneriem reģionā.

TURCIJA

45. Eiropadome 2021. gada 24. un 25. jūnijā atzīmēja, ka Eiropas Savienība ir stratēģiski ieinteresēta, lai Vidusjūras austrumdaļā būtu stabila un droša vide un lai ar Turciju izveidotos sadarbībā balstītas un savstarpēji izdevīgas attiecības. Ir jāturpina deeskalācija Vidusjūras austrumdaļā. ES saglabā gatavību strādāt ar Turciju pakāpeniskā, samērīgā un atgriezeniskā veidā vairākās kopīgu interešu jomās, ievērojot esošos nosacījumus, ko 2021. gada 25. marta izklāstījuši Eiropadomes locekļi un kas izklāstīti iepriekšējos Eiropadomes secinājumos.

Ņemot vērā pēdējā laikā pieaugušo spriedzi, Padome atgādina, ka Eiropadome 2022. gada 23. un 24. jūnijā pauda nopietnas bažas par Turcijas nesenantām atkārtotajām darbībām un paziņojumiem un piebilda, ka Turcijai ir jāievēro visu ES dalībvalstu suverenitāte un teritoriālā integritāte. Atgādinot savus iepriekšējos secinājumus un 2021. gada 25. marta paziņojumu, Eiropadome norādīja, ka tā sagaida, ka Turcija pilnībā ievēros starptautiskās tiesības, reģionālās stabilitātes labā mazinās spriedzi Vidusjūras austrumdaļā un ilgtspējīgā veidā sekmēs labas kaimiņattiecības.

46. Paturot prātā visus attiecīgos Eiropadomes secinājumus, Padome joprojām ir apņēmības pilna uzturēt atklātu un patiesu dialogu, risināt kopīgus izaicinājumus un sadarboties tādās būtiskās kopīgu interešu jomās kā migrācija, terorisma apkarošana, sabiedrības veselība, klimats un reģionālie jautājumi. Padome pieņem zināšanai, ka turpinās augsta līmeņa dialogi starp ES un Turciju par vairākiem no šiem jautājumiem.

47. Padome atzinīgi vērtē Turcijas pastāvīgos nozīmīgos centienus uzņemt gandrīz 4 miljonus bēgļu un pievērsties viņu vajadzībām. Ir savlaicīgi nodrošināta pastāvīga ES palīdzība bēgļiem un uzņēmējkopienām. 2016. gada **ES un Turcijas paziņojums** turpina dot rezultātus. Padome atgādina, ka Eiropadome 2021. gada 21. un 22. oktobrī aicināja Turciju nodrošināt, lai ES un Turcijas paziņojums tiktu pilnībā un nediskriminējoši īstenots, tostarp attiecībā uz Kipras Republiku. Prioritātes joprojām ir efektīva robežu pārvaldība, neatbilstīgas ieceļošanas novēršana, kā arī atgriešanas atsākšana saskaņā ar starptautiskajām un ES tiesībām. Joprojām būtiska nozīme ir ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīguma pilnīgai un efektīvai īstenošanai un sadarbībai tieslietu un iekšlietu jomā ar visām ES dalībvalstīm. Padome uzsver, ka ir nepieciešams, lai Turcija pieskaņotos ES vīzu politikai.

48. Padome atkārtoti pauž nopietnas bažas par vēl lielāko un dziļi satraucošo regresu **demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību jomā.**

Nopietnas bažas turpina radīt gan sistēmiskais tiesu iestāžu neatkarības trūkums un nepamatots spiediens uz to darbību, gan arī pastāvīgie ierobežojumi, aizturēšana, ieslodzīšana un citi pasākumi, kas vērsti pret žurnālistiem, akadēmisko aprindu pārstāvjiem, politisko partiju biedriem, tostarp parlamentāriešiem, juristiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, sociālo mediju lietotājiem un citām personām, kuras izmanto savas pamattiesības un brīvības. Padomei ir bažas, ka neseno pieņemtais Dezinformācijas likums varētu vēl vairāk ierobežot vārda brīvību un neatkarīgos medijus Turcijā.

Padome uzsver, cik svarīgi ir ievērot vēlēšanu procesa likumību un integritāti, jo īpaši ņemot vērā daudzos demokrātiski ievēlētu pašvaldību mēru arestus, atlaišanas un aizstāšanas un vēršanos pret opozīcijas partijām un to biedriem.

Padome atkārtoti aicina Turciju steidzami apvērst negatīvās tendences pretējā virzienā visās šajās jomās un atbilstīgi Turcijas starptautiskajām saistībām efektīvi vērsties pret daudzajiem nopietnajiem trūkumiem, kuri norādīti Komisijas ziņojumā.

Turcijai būtu arī jāpastiprina sadarbība ar Eiropas Padomi un tās attiecīgajām struktūrām un iestādēm, jāpievēršas to galvenajiem ieteikumiem, pilnībā jāīsteno Eiropas Cilvēktiesību konvencija un citi starptautiskie cilvēktiesību instrumenti, kuros Turcija ir līgumslēdzēja puse, kā arī jāizpilda visi Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi saskaņā ar ECTK 46. pantu. Tas, ka Turcija vēl arvien neīsteno Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumus, liek nopietni apšaubīt Turcijas apņemšanos ievērot tiesiskumu un pamattiesības un savas starptautiskās saistības.

49. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome atzīmē, ka joprojām pastāv nopietnas bažas par valsts tirgus ekonomikas darbību. Institucionālās un politikas koordinācijas nepilnības mazināja iestāžu darbību ticamību un efektivitāti, un ievērojami palielinājās nelīdzsvarotība, kas izraisīja finanšu tirgus nestabilitāti, augošu inflāciju, liras vājināšanos un lielāku nabadzību. Īpaši svarīga ir regulatīvo iestāžu, jo īpaši Centrālās bankas, neatkarība.

Padome arī atgādina, ka Turcijai ir jārisina pienākumi attiecībā uz **ES un Turcijas muitas savienības** īstenošanu, nodrošinot tās efektīvu piemērošanu visās dalībvalstīs. Padome pauž nožēlu par to, ka Turcija turpina plaši izvairīties no saviem pienākumiem ES un Turcijas muitas savienībā, un atgādina, ka nekavējoties būtu jālikvidē tirdzniecības šķēršļi vai līdzvērtīgi šķēršļi, kas tai neatbilst.

50. Padome atzinīgi vērtē Turcijas konstruktīvo lomu Ukrainas graudu eksporta sekmēšanā.
51. Tomēr Padome pauž dziļu nožēlu par to, ka Turcija nepievienojas ES sankcijām pret Krieviju. Padome uzsver, ka tā nopietni sagaida, ka Turcija kā vissvarīgāko prioritāti pastiprinās pieskaņošanos **ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas** nostājām un ierobežojošajiem pasākumiem. Padome uzsver, ka ārkārtīgi svarīgi ir novērst to ES ierobežojošo pasākumu apiešanu, kas pieņemti, reaģējot uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu. Šajā sakarā Padome sagaida, ka Turcija nodrošinās minēto ierobežojošo pasākumu pilnīgu ievērošanu, jo īpaši ņemot vērā produktu, tostarp divējāda lietojuma preču, brīvu apriti ES un Turcijas muitas savienībā.

Padome ar dziļām bažām atzīmē, ka Turcijas ārpolitika aizvien vairāk ir pretrunā ar ES prioritātēm kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā, tostarp attiecībā uz Sīriju, Lībiju un operāciju IRINI. Tā kā ES un Turcija abas ir ieinteresētas, lai reģionā valdītu miers un stabilitāte, Padome sagaida, ka Turcija un visi dalībnieki sniegs pozitīvu ieguldījumu reģionālo krīžu noregulēšanā.

Padome atgādina savu nostāju par dalībvalstu pievienošanos starptautiskām organizācijām.

52. Padome joprojām sagaida, ka Turcija nepārprotami apņemsies uzturēt **labas kaimiņattiecības**, starptautiskus nolīgumus un strīdu atrisināšanu mierīgā ceļā, vajadzības gadījumā vēršoties Starptautiskajā Tiesā.

Padome, kā norādīts 2006. gada 11. decembra, 2018. gada 26. jūnija un 2019. gada 18. jūnija secinājumos, kurus pēc tam apstiprināja Eiropadome, kā arī 2005. gada 21. septembra deklarācijā, aicina Turciju pildīt savas saistības saskaņā ar sarunu programmu, tostarp pilnībā un bez diskriminācijas īstenot asociācijas nolīguma papildprotokolu attiecībā uz visām dalībvalstīm. Padome vēlreiz atkārtoti, ka visu dalībvalstu atzīšana ir būtiska. Turcijai ir jāpārtrauc jebkāda draudēšana un darbības, kas kaitē labām kaimiņattiecībām, jānormalizē attiecības ar Kipras Republiku un jārespektē visu ES dalībvalstu suverenitāte to teritoriālajos ūdeņos un gaisa telpā, kā arī visas to suverēnās tiesības, tostarp tiesības izpētīt un izmantot dabas resursus saskaņā ar ES un starptautiskajām tiesībām, tostarp Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju.

53. Atgādinot par iepriekšējiem Eiropadomes secinājumiem, ES joprojām ir apņēmības pilna panākt visaptverošu **Kipras problēmas** risinājumu. Tā atgādina, ka šajā sakarā joprojām ir būtiski, lai Turcija uzņemtos saistības un veicinātu miermīlīgu noregulējumu, tostarp tā ārējos aspektus, ANO sistēmā, pamatojoties uz divu kopienu un divu zonu federāciju ar politisku vienlīdzību, saskaņā ar visām attiecīgajām ANO DP rezolūcijām un atbilstīgi principiem, kas ir ES pamatā, un atbilstīgi *acquis*. Eiropas Savienība turpinās aktīvi atbalstīt šo procesu. Padome aicina Turciju atturēties no darbībām, kas ir pretrunā ANO Drošības padomes rezolūcijām 541 un 550.

Padome nosoda Turcijas vienpusējās darbības, ko tā turpina īstenot attiecībā uz **Varošu**, kuras ir pretrunā ANO Drošības padomes rezolūcijām, un atgādina, cik svarīgs ir Varošas statuss un ka ir pilnībā jāievēro ANO Drošības padomes rezolūcijas, jo īpaši Rezolūcijas 550, 789 un 1251. Padome aicina nekavējoties izbeigt šīs darbības un visus pasākumus, kas Varošā veikti kopš 2020. gada oktobra. Šajā sakarā Padome atgādina Eiropadomes 2021. gada jūnija secinājumus.

54. Padome ar nožēlu atzīmē, ka Turcija turpina attālināties no Eiropas Savienības, un atgādina par savu iepriekšējo secinājumu, kurā norādīts, ka tādēļ Turcijas pievienošanās sarunas ir faktiski apstājušās un nevar apsvērt iespēju atvērt vai slēgt citas sadaļas.

ZIEMEĻMAĶEDONIJA

55. Atgādinādama Padomes 2022. gada 18. jūlija secinājumus, Padome atzinīgi vērtē to, ka 2022. gada 19. jūlijā ir notikusi pirmā starpvaldību konference ar Ziemeļmaķedoniju, kas ir skaidrs apliecinājums Ziemeļmaķedonijas panāktajam progresam ES reformu programmas virzīšanā un jūtamu un ilgstošu rezultātu sasniegšanā.
56. Padome arī pauž gandarījumu par to, ka Komisija jau ir pavirzījusi uz priekšu darbu, lai īstenotu ES *acquis* analītiskās izskatīšanas (**caurskatīšanas**) procesu, un gaida šā procesa pabeigšanu.
57. Pēc 2021. gada oktobra pašvaldību vēlēšanām Padome atgādina, ka ir visaptveroši jāpārskata vēlēšanu tiesību akti, un to, ka iestādēm ir svarīgi turpināt pievērsties vēl neīstenotajiem EDSO/*ODIHR* un Venēcijas komisijas ieteikumiem.

58. Padome ir gandarīta, ka ir panākts zināms progress **pamatjautājumu** jomā un īpaši **tiesiskuma** jomā, tostarp attiecībā uz cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, taču ir jādara vairāk. Padome arī atzinīgi vērtē valdības apņemšanos uzturēt un paātrināt ar ES saistīto reformu īstenošanu. Šo strukturālo reformu ilgspēja ir ilgtermiņa process, kam nepieciešama pastāvīga gan valdības, gan opozīcijas iesaistīšanās. Šajā sakarā Padome mudina visas parlamenta partijas turpināt konstruktīvi sadarboties un veidot konsensu starp partijām par konkrētu pasākumu veikšanu sarunu procesā un pašreizējā reformu tempa uzturēšanu. Padome uzsver, ka ir jānodrošina politikas veidošanas pārredzamība, apspriešanās procesu iekļautība un efektīva saziņa saistībā ar sarunu procesu.
59. **Tiesu iestāžu** jomā Padome pauž gandarījumu, ka ir panākts zināms progress, stabili īstenojot tiesu iestāžu reformas stratēģiju. Uz jau esošā progresā pamata ir jāīsteno neatlaidīgi centieni, lai nodrošinātu tiesu sistēmas neatkarību, profesionalitāti un objektivitāti. Padome ņem vērā, ka turpinās centieni cīņā pret korupciju un organizēto noziedzību, tostarp augsta līmeņa lietās. Padome uzsver vajadzību nodrošināt to, ka sistemātiski tiek īstenots atjauninātais tiesu iestāžu reformas stratēģijas rīcības plāns un intensīvāk tiek īstenotas cilvēkresursu stratēģijas tiesu iestāžu un prokuratūras jomā. Padome uzsver, cik svarīgi attiecīgajām iestādēm ir veikt turpmākus pasākumus saistībā ar Valsts korupcijas novēršanas komisijas ieteikumiem; komisija ir proaktīvi turpinājusi darbu un uzsākusi vairākas lietas, tostarp pret augsta līmeņa amatpersonām.

Padome aicina Ziemeļmaķedoniju turpināt centienus vēl vairāk stiprināt **pamattiesības, mediju brīvību un vārda brīvību**.

60. Padome atzīmē, ka **valsts pārvaldes reformas** jomā ir gūts tikai neliels progress. Joprojām ir būtiski nodrošināt pārredzamības, nopelnu un vienlīdzīgas pārstāvības principu ievērošanu.

61. Valsts ir īstenojusi visaptverošu **izlūkošanas un drošības dienestu** reformu. Padome atkārtoti uzsver, ka ir jāstiprina izlūkošanas dienestu parlamentārās uzraudzības spējas.
62. Padome atzinīgi vērtē to, ka Ziemeļmaķedonija joprojām aktīvi un konstruktīvi iesaistās jaukto **migrācijas** plūsmu pārvaldībā, efektīvi sadarbojoties ar kaimiņvalstīm un ES dalībvalstīm. Padome uzsver, ka Ziemeļmaķedonijai ir jāpilda tās apņemšanās pieskaņoties ES vīzu politikai.
- Padome atzinīgi vērtē to, ka starp ES un Ziemeļmaķedoniju ir parakstīts Eiropas Robežu un krasta apsardzes *Frontex* statusa nolīgums.
63. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome mudina Ziemeļmaķedoniju turpināt centienus, lai vēl lielākā mērā izpildītu ES iekšējā tirgus prasības un izturētu konkurences spiedienu un tirgus spēkus Savienībā.
64. Padome ir gandarīta, ka ir pabeigta 2021. gada tautas skaitīšana un pieņem zināšanai tās rezultātus.
65. **Labas kaimiņattiecības un reģionālā sadarbība** joprojām ir būtiski paplašināšanās procesa, kā arī stabilizācijas un asociācijas procesa elementi. Padome atgādina, cik svarīgi ir sasniegt jūtamus rezultātus un godprātīgi īstenot divpusējus nolīgumus, tostarp Prespas nolīgumu ar Grieķiju un sadraudzības, labu kaimiņattiecību un sadarbības līgumu ar Bulgāriju.
66. Padome pauž īpašu atzinību Ziemeļmaķedonijai par tās konsekvento sadarbību ārpolitikas jautājumos un jo īpaši par tās pilnīgo pieskaņošanos **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**, tostarp ES ierobežojošajiem pasākumiem, kas ir spēcīgs signāls Ziemeļmaķedonijas stratēģiskajai apņēmībai virzīties uz ES. Tā arī atzinīgi novērtē Ziemeļmaķedonijas pastāvīgo aktīvo līdzdalību ES misijās un operācijās saskaņā **kopējo drošības un aizsardzības politiku**.

ALBĀNIJA

67. Padome atzinīgi vērtē to, ka 2022. gada 19. jūlijā ir notikusi pirmā starpvaldību konference ar Albāniju, kas ir skaidrs apliecinājums Albānijas panāktajam progresam ES reformu programmas virzīšanā un jūtamu un ilgstošu reformu rezultātu sasniegšanā.
68. Padome arī pauž gandarījumu par to, ka Komisija jau ir pavisinājusi uz priekšu darbu, lai īstenotu ES *acquis* analītiskās izskatīšanas (**caurskatīšanas**) procesu, un Padome gaida šī procesa pabeigšanu.
69. Pēc 2021. gada aprīļa parlamenta vēlēšanām Padome uzsver, cik svarīgi ir, lai iestādes turpinātu pievērsties vēl neizpildīto EDSO/*ODIHR* ieteikumu īstenošanai. Padome atgādina: lai reformu dinamika turpinātos, izšķiroši svarīgs joprojām ir iekļaujošs un konstruktīvs politiskais dialogs valstī. Padome uzsver, ka ir jānodrošina politikas veidošanas pārredzamība, apspriešanās procesu iekļautība un efektīva saziņa saistībā ar sarunu procesu.
70. Padome pauž gandarījumu par to, ka Albānija ir panākusi progresu **pamatjautājumu** jomā un jo īpaši **tiesiskuma** jomā, konkrēti, īstenojot visaptverošo tieslietu reformu, kas ir stabili virzījies uz priekšu, un stiprinot cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību. Specializētā struktūra cīņai pret organizēto noziedzību un korupciju pieņēma vairākus svarīgus galīgos lēmumus par augsta līmeņa valsts amatpersonām. Jāpastiprina centieni panākt stabilus rezultātus cīņā pret korupciju un organizēto noziedzību, tostarp augsta līmeņa korupcijas un organizētās noziedzības jomā. Joprojām ir būtiski īstenot galīgos tiesas spriedumus. Jāturpina īstenot rīcības plānu, lai pildītu Finanšu darījumu darba grupas ieteikumus.

Padome aicina Albāniju atturēties no jebkādas tādas shēmas vai pasākumu – piemēram, nodokļu amnestijas tiesību aktu – ieviešanas, kas varētu traucēt vai apdraudēt pieskaņotos ES *acquis* un politikai, tostarp ES procedūrām un pasākumiem, kuru mērķis ir novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

71. Padome pauž gandarījumu par to, ka **pārbaudes** process ir turpinājies stabili progresēt un ir devis reālus rezultātus. Padome ir gandarīta, ka partijas ir plaši balsojušas par pārbaudes struktūru konstitucionālo pilnvaru terminētu pagarināšanu un mudina iestādes nodrošināt sakārtotu procesa pabeigšanu pēc iespējas īsākā laikā. Padome pauž gandarījumu par to, ka darbu ir atsākusi Augstā tiesa un Konstitucionālā tiesa.
72. Attiecībā uz **pamattiesībām** Padome aicina pastiprināt centienus nolūkā īstenot visaptverošu zemes nozares reformu un konsolidēt īpašumtiesības pārredzamā veidā, tostarp, rīkojot apspriedes ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp, risinot dokumentu viltošanas gadījumus un strauji virzot reģistrācijas un kompensācijas procesu. Padome cer, ka pēc tautas skaitīšanas likuma pieņemšanas tautas skaitīšana tiks sekmīgi veikta, nodrošinot pilnīgu pārredzamību un saskaņā ar starptautiskajiem standartiem. Padome arī atzinīgi vērtē to, ka ir pieņemti sekundārie tiesību akti par minoritātēm, un turpina mudināt Albāniju ātri pieņemt un īstenot atlikušos noteikumus, kas saistīti ar 2017. gada ietvarlikumu par nacionālo minoritāšu aizsardzību, saskaņā ar Eiropas standartiem un iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas.

Turklāt Padome turpina aicināt Albāniju panākt reālu progresu **vārda brīvības** jomā. Padome atkārtoti uzsver – ja parlaments turpinās izskatīt mediju likumu, ļoti svarīgi ir nodrošināt, ka jebkādi grozījumi šai likumā atbilst Venēcijas komisijas ieteikumiem un starptautiskajiem standartiem.

73. Padome ņem vērā, ka neliels progress tika sasniegts attiecībā uz **valsts pārvaldes** reformu, un mudina Albāniju turpināt apņēmīgos centienus šajā jomā. Ir jāuzlabo koordinācija valsts pārvaldē, jo īpaši, lai integrētu politikas plānošanas un budžeta plānošanas procesus. Jaunu aģentūru izveidei ir jābūt iekļaujošam procesam, un uz tām būtu jāattiecina līdzsvara un atsvara sistēma.

74. Attiecībā uz **migrāciju** Albānijas tiesiskais regulējums lielā mērā ir pieskaņots ES *acquis*, tomēr tas ir jāatjaunina. Kopējais nepamatotu patvēruma pieteikumu skaits, kurus Albānijas valstspiederīgie iesnieguši ES, 2021. gadā ievērojami palielinājās. Albānijas iestādēm tas ir cieši jāuzrauga un jārisina. Padome uzsver, ka Albānijai ir jāpilda tās apņemšanās pieskaņoties **ES vīzu politikai**.
75. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome mudina Albāniju turpināt centienus, lai vēl lielākā mērā izpildītu ES iekšējā tirgus prasības un izturētu konkurences spiedienu un tirgus spēkus Savienībā.
76. Padome atzinīgi vērtē Albānijas pastāvīgo konstruktīvo iesaisti **reģionālajā sadarbībā**. Padome arī pauž gandarījumu par to, ka Albānija turpināja dialogu ar mērķi nodrošināt **labas kaimiņattiecības**, kas joprojām ir būtiskas.
77. Padome pauž īpašu atzinību Albānijai par tās konsekvento sadarbību ārpolitikas jautājumos un jo īpaši par tās pilnīgo pieskaņošanos **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**, tostarp ES ierobežojošajiem pasākumiem, kas ir spēcīgs signāls, kas liecina par Albānijas stratēģisko apņēmību virzīties uz ES. Tā arī atzinīgi novērtē Albānijas pastāvīgo aktīvo līdzdalību ES misijās un operācijās saskaņā **kopējo drošības un aizsardzības politiku**. Padome atzinīgi vērtē Albānijas kā ANO Drošības padomes nepastāvīgās locekles aktīvo iesaisti noteikumos balstītas starptautiskās kārtības veicināšanā un aizsardzībā.

STABILIZĀCIJAS UN ASOCIĀCIJAS PROCESS

BOSNIJA UN HERCEGOVINA

78. Saskaņā ar Eiropadomes 2022. gada 23. un 24. jūnija secinājumiem un ņemot vērā attiecīgo Komisijas 2022. gada 12. oktobra ieteikumu, Padome iesaka piešķirt Bosnijai un Hercegovinai kandidātvalsts statusu, ja tiks saņemts Eiropadomes apstiprinājums, ar nosacījumu, ka tiks veikti Komisijas ieteikumā norādītie pasākumi, lai stiprinātu tiesiskumu, cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, migrācijas pārvaldību un pamattiesības. Padome sagaida, ka decembra Eiropadome šo lēmumu apstiprinās. Pašreizējā ģeopolitiskajā kontekstā Padome uzsver, ka valstij ir steidzami jāvirzās uz priekšu ceļā uz ES, jo īpaši, izpildot 14 galvenās prioritātes, kas vajadzīgas, lai sāktu sarunas par pievienošanos ES, un kas noteiktas Komisijas atzinumā par Bosnijas un Hercegovinas pieteikumu dalībai ES, ko Padome apstiprināja 2019. gadā. Padome arī aicina visus Bosnijas un Hercegovinas politiskos līderus ātri īstenot saistības, kas izklāstītas 2022. gada 12. jūnijā panāktās vienošanās tekstā, un steidzami pabeigt konstitucionālo un vēlēšanu reformu atbilstīgi galvenajām prioritātēm.
79. Padome atzinīgi vērtē vispārējo **vēlēšanu** rīkošanu Bosnijā un Hercegovinā 2022. gada 2. oktobrī. Saskaņā ar EDSO/ODIHR vēlēšanu novērošanas misijas sākotnējiem konstatējumiem un secinājumiem vēlēšanas kopumā atbilda konkurences principiem un bija labi organizētas, bet tajās iezīmējās neuzticēšanās valsts iestādēm un etniski šķeltnieciska retorika. Komisijas atzinumā izklāstīta svarīga prioritāte ir nodrošināt, ka vēlēšanas notiek saskaņā ar Eiropas standartiem. ES gaida, ka valsts, administratīvo vienību un kantonu līmenī ātri tiks izveidotas funkcionējošas likumdevējvaras un pārvaldības instances, lai koncentrētos uz reformām ceļā uz ES.
80. Padome vēlreiz apliecina nelokāmo apņemšanos attiecībā uz ES perspektīvu Bosnijai un Hercegovinai kā atsevišķai, vienotai un suverēnai valstij.

81. Padome mudina visus Bosnijas un Hercegovinas politiskos dalībniekus atturēties un atteikties no provokatīvas šķeltnieciskas retorikas un darbībām, tostarp no valsts suverenitātes, vienotības un teritoriālās integritātes apšaubīšanas, un izbeigt notiesāto kara noziedznieku slavināšanu, kā arī aktīvi veicināt izlīgumu.
82. Padome ar bažām atzīmē kopumā nelielo progresu reformu jomā, tomēr tā pauž gandarījumu par nesen veiktajiem pasākumiem, tostarp: publiskā iepirkuma likuma grozījumu pieņemšana, visaptverošas publisko finanšu pārvaldības stratēģijas visos valdības līmeņos pieņemšana, četru trūkstošo tiesnešu iecelšana Federācijas administratīvās vienības Konstitucionālajā tiesā, vairāku nolīgumu, tostarp programmas "Apvārsnis" un programmas "Radošā Eiropa", un Eiropas Savienības civilās aizsardzības mehānisma ratifikācija, kā arī progress sadarbības ar Eiropu īstenošanā un terorisma apkarošanas stratēģijas pieņemšanā.
83. Atsaucoties uz institucionālajiem mehānismiem, kas noteikti Deitonas miera līgumā, Bosnijai un Hercegovinai ir jāveic turpmākas konstitucionālas un vēlēšanu reformas, lai nodrošinātu visu pilsoņu līdztiesību un nediskrimināciju, jo īpaši, īstenojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru *Sejdić-Finci* lietā. Padome atkārtoti aicina īstenot ierobežotu konstitucionālo un vēlēšanu reformu iekļaujošu procesu, izmantojot patiesu dialogu un saskaņā ar Eiropas standartiem, lai izskaustu visu veidu nevienlīdzību un diskrimināciju vēlēšanu procesā. Padome uzsver, ka nevajadzētu veikt nekādus leģislatīvus vai politiskus pasākumus, kas varētu vairāk apgrūtināt *Sejdić-Finci* nolēmuma un ar to saistīto ECT nolēmumu īstenošanu vai vēl vairāk padziļinātu šķelšanos.
84. Lai gan Padome pauž bažas par progresu trūkumu, tā mudina Bosniju un Hercegovinu pievērsties reformām, kuru mērķis ir uzlabot valsts tiesisko un institucionālo sistēmu, lai izpildītu prasības saistībā ar dalību ES, tostarp, izstrādājot un pieņemot valsts programmu ES *acquis* pieņemšanai.

85. Padome pauž gandarījumu par tiesību aktu grozījumiem publiskā iepirkuma likuma jomā, vienlaikus paužot bažas par to, ka nav panākts turpmāks progress, pievēršoties atzinuma galvenajām prioritātēm un konstatējumiem, kas izklāstīti ekspertu ziņojumā par tiesiskuma jautājumiem. Padome uzsver, ka iestādēm ir jāstiprina **tiesiskums** un jāveic izlēmīgi pasākumi, lai stiprinātu korupcijas un organizētās noziedzības novēršanu un apkarošanu. Šajā nolūkā Padome mudina Bosniju un Hercegovinu Likumā par Augsto tiesu un prokuru padomi pieņemt grozījumus attiecībā uz integritāti un steidzami ar Eiropas standartiem saskaņot tiesību aktus par interešu konfliktu. Padome arī atgādina, ka Bosnijai un Hercegovinai ir jāpieņem jauns likums par Augsto tiesu un prokuru padomi un jāpieņem likums par Bosnijas un Hercegovinas tiesām. Konstitucionālās tiesas nolēmumi ir jāievēro pilnībā.
86. Padome atzinīgi vērtē to, ka lielā mērā ir ieviests tiesiskais un institucionālais satvars pamattiesību jomā un ka ir pieņemti rīcības plāni romu sociālajai iekļaušanai un par LGBTI tiesībām. Tā aicina Bosniju un Hercegovinu ievērojami pastiprināt reformu centienus cilvēktiesību, dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas jomā, jo īpaši izveidojot valsts preventīvo mehānismu pret spīdzināšanu un ļaunprātīgu izturēšanos.
87. Padome pauž nožēlu par progresu trūkumu attiecībā uz **vārda un mediju brīvību** un žurnālistu drošību un mudina Bosniju un Hercegovinu nodrošināt pienācīgus turpmākus tiesiskus pasākumus saistībā ar draudiem un vardarbību pret žurnālistiem un mediju darbiniekiem.
88. Padome gaida, ka Bosnija un Hercegovina spers būtiskus soļus saistībā ar **valsts pārvaldes reformu**, nodrošinot profesionālu un depolitizētu civildienestu un saskaņotu valsts mēroga pieeju politikas veidošanai.
89. Padome pauž gandarījumu par pozitīvo virzību nolūkā uzlabot **migrācijas** pārvaldību un koordināciju, kā arī tās patvēruma sistēmu, un mudina Bosniju un Hercegovinu apņēmīgi turpināt darbu, lai sekmīgi risinātu migrācijas problēmas. Šajā sakarā Padome ar gandarījumu ņem vērā, ka Ministru padome pieņēma tiesību akta priekšlikumu par robežkontroli un mudina Bosniju un Hercegovinu pieņemt stratēģiju un rīcības plānu migrācijas jomā, uzlabot saskaņotību ar ES vīzu politiku, kā arī stiprināt robežu pārvaldību un noslēgt Frontex statusa nolīgumu ar ES.

90. Saistībā ar **ekonomiskajām reformām** Padome pauž bažas, ka valsts joprojām nav guvusi lielus panākumus ceļā uz funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidi un attiecībā uz tās spēju tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus spēkiem ES. Padome atgādina, ka ir jānodrošina atbilstība Stabilizācijas un asociācijas nolīgumam un ka Stabilizācijas un asociācijas struktūrām ir regulāri jātiekas.
91. Padome mudina Bosniju un Hercegovinu turpināt aktīvi iesaistīties **reģionālā sadarbībā un labu kaimiņattiecību veidošanā**.
92. Padome pauž gandarījumu par Bosnijas un Hercegovinas būtiskajiem uzlabojumiem saskaņošanā ar **ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku**, kas liecina par tās apņemšanos virzīties uz ES. Padome aicina Bosniju un Hercegovinu turpināt uzlabot saskaņošanas līmeni un nodrošināt ierobežojošo pasākumu pilnīgu īstenošanu.
93. Padome pauž gandarījumu par to, ka ir pagarinātas pilnvaras operācijai *EUFOR Althea*, kas turpina atbalstīt Bosnijas un Hercegovinas iestādes, lai uzturētu drošu vidi visiem pilsoņiem.
94. Padome atkārtoti uzsver, cik svarīga ir pastāvīga sadarbība starptautiskajiem dalībniekiem, un pauž atbalstu Augstā pārstāvja un viņa biroja misijai īstenot 5+2 programmu.

KOSOVA

95. Padome pauž gandarījumu par Kosovā nepārtraukto apņemšanos virzīties ceļā uz Eiropu un atkārtoti uzsver, cik svarīgi ir turpināt īstenot ES un Kosovā **Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu**.
96. Padome atzinīgi vērtē pastāvīgo progresu attiecībā uz demokrātijas un tiesiskuma stiprināšanu, vispārējo tiesas spriešanu, cīņu pret korupciju, terorisma apkarošanu un vardarbīga ekstrēmisma novēršanu. Tā aicina Kosovu turpināt pastiprināt cīņu pret organizēto noziedzību. Tiesu varas jomā Padome aicina Kosovu uzlabot esošo instrumentu īstenošanu, lai aizsargātu tiesu sistēmas integritāti, neatkarību un efektivitāti, tostarp veicot atbilstīgas izmaiņas tiesību aktos, un atzinīgi vērtē valdības apņemšanos ievērot Venēcijas komisijas ieteikumus un sadarboties ar ES. Kosovai būtu jāturpina valsts pārvaldes reforma, pastiprinot centienus izveidot profesionālu, atbildīgu un uz iedzīvotājiem orientētu civildienestu saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem.
97. Padome aicina Kosovu novērst atkārtotus **vēlēšanu** procesa trūkumus un īstenot saistītos ES vēlēšanu novērošanas misiju ieteikumus pirms nākamajām vēlēšanām, kas paredzētas 2025. gadā. Šajā sakarā Padome atzinīgi vērtē to, ka Asambleja ir izveidojusi daudzpusēju *ad hoc* komiteju, lai strādātu pie šīm reformām. Padome mudina visas politiskās partijas sadarboties, lai vēl vairāk stiprinātu Asamblejas likumdošanas lomu, kā arī tās pārraudzības lomu, un piešķirt prioritāti galvenajiem tiesību aktiem, jo īpaši ar ES saistītām reformām, attiecībā uz kuriem būtu vajadzīgs daudzpartiju atbalsts.
98. Padome atzinīgi vērtē Kosovā stingro nosodījumu Krievijas agresijas karam pret Ukrainu, tās skaidro ģeostatēģisko orientāciju, kā arī brīvprātīgu pievienošanos ES ierobežojošajiem pasākumiem un to pastāvīgu piemērošanu, jo īpaši pret Krieviju un Baltkrieviju.

99. Padome atzīmē, ka Kosovas **ekonomika** strauji atgūstas pēc pandēmijas, taču izaugsmes perspektīvas 2022. gadā ir pasliktinājušās. Pašreizējās globālās ekonomikas problēmas liecina, ka ir jāturpina risināt ilgstošas strukturālas problēmas, jo īpaši saistībā ar enerģētisko drošību, kā arī ekonomikas diversifikācijas trūkumu, atkarību no ārējām finanšu plūsmām un plaši izplatīto neoficiālo ekonomiku, kā arī problēmas tiesiskuma jomā, tostarp korupciju.
100. Padome aicina Kosovu ātri apstiprināt vērienīgu un uz nākotni vērstu enerģētikas stratēģiju un palielināt atjaunīgo energoresursu īpatsvaru savā energoresursu struktūrā. Ir vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai nodrošinātu piegādes drošību, dažādotu avotus, uzlabotu iekšējā enerģijas tirgus darbību un attīstītu energotīklus un energoefektivitāti.
101. Padome atbalsta **vīzu režīma liberalizāciju** attiecībā uz Kosovu un atzīst, cik svarīga tā ir Kosovas pilsoņiem. Padome sagaida raitas un sekmīgas sarunas ar Eiropas Parlamentu par nepieciešamajiem grozījumiem Regulā (ES) 2018/1806.
102. Padome mudina Kosovu pielikt papildu pūles, lai pilnībā īstenotu tiesisko regulējumu **pamattiesību** jomā saskaņā ar Eiropas standartiem, kā arī uzlabotu koordināciju un pārraudzību. Jo īpaši jāpalielina centieni, lai nodrošinātu pilnīgu kultūras un reliģiskā mantojuma aizsardzību, personu, kuras pieder pie minoritāšu kopienām, tostarp romu un aškalu, tiesību aizsardzību, kā arī pārvietoto personu un LGBTI personu tiesību aizsardzību, kā arī praksē nodrošinātu dzimumu līdztiesību. Esošie cilvēktiesību mehānismi ir jānostiprina vēl vairāk.

103. Attiecībā uz ES veicināto **dialogu** Padome atzinīgi vērtē dialoga turpināšanu un pauž atzinību Augstajam pārstāvim un ES īpašajam pārstāvim par viņu apņēmību Belgradas un Prištinas dialogā un citos Rietumbalkānu reģionālajos jautājumos. Padome gaida, ka Kosova godprātīgi un kompromisa garā iesaistīsies ES veicinātajā dialogā, lai bez turpmākas kavēšanās panāktu visaptverošu juridiski saistošu nolīgumu ar Serbiju par attiecību normalizēšanu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un ES *acquis*. Ar šo nolīgumu būtu jāpievēršas visiem neatrisinātajiem jautājumiem un jāveicina reģionālā stabilitāte. Tas ir izšķiroši svarīgi, lai Kosova un Serbija varētu turpināt katra savu izraudzīto virzību uz Eiropu. Padome atkārtoti norāda, ka tā nepārprotami sagaida, ka visi iepriekšējie nolīgumi tiks pilnībā ievēroti un nekavējoties īstenoti un ka Puses konstruktīvi iesaistīsies, lai atrisinātu visus divpusējos strīdus. Padome aicina abas Puses atturēties no vienpusējām un provokatīvām darbībām, kuras varētu izraisīt spriedzi un vardarbību, un no retorikas, kas neveicina dialogu. Padome atgādina abām Pusēm par to kopīgo atbildību nodrošināt mieru un stabilitāti.
104. Padome atkārtoti uzsver Kosovos Specializētās palātas un Specializētās prokuratūras darba svarīgumu un savu atbalstu tam. Kosovos nepārtraukta pilnīga sadarbība nolūkā ļaut tām pildīt savas pilnvaras ir svarīgs apliecinājums Kosovos apņēmībai ievērot tiesiskumu un izbeigt nesodāmību.
105. Padome mudina Kosovu izstrādāt pārejas tiesiskuma stratēģiju, tostarp visaptverošu pieeju, ar ko pievērsties tās pagātnei. Padome vērs uzmanību uz to, ka jāturpina iekšējais dialogs.
106. Padome atgādina, cik svarīga ir Kosovos cieša sadarbība ar **EULEX** misiju, kā arī ar citiem attiecīgiem starptautiskiem dalībniekiem.
107. Padome atgādina par reģionālās sadarbības un **labu kaimiņattiecību** nozīmi un mudina Kosovu aktīvi un konstruktīvi iesaistīties **reģionālās sadarbības** pasākumos.